

Gemeente Gulpen-Wittem

Coalitieprogramma 2014-2018

"Samen bouwen aan leefbaarheid"

Inhoudsopgave

Inleiding/voorwoord	2
1. Algemeen bestuur	3
1.1. Dienstverlening	3
1.2. Communicatie / zelfsturing	3
1.3. Informatiebeveiliging	4
1.4. Samenwerking	4
2. Openbare orde en veiligheid	5
2.1. Veiligheid	5
2.2. Handhaving en vergunningverlening	5
2.3. Politie	5
3. Verkeer en vervoer	7
3.1. Infrastructuur algemeen	7
3.2. Openbaar Vervoer	7
4. Economische zaken	8
4.1. Toerisme en recreatie	8
4.2. Economie	8
5. Onderwijs	11
5.1. Basisonderwijs	11
5.2. Voortgezet onderwijs	11
6. Cultuur en recreatie	12
6.1. Natuur en landschap	12
6.2. Sport en Cultuur	12
6.3. Accommodatiebeleid	13
7. Sociale voorzieningen en maatschappelijke ontwikkelingen	14
7.1. Drie decentralisaties	14
7.2. Ouderen	15
7.3. Jeugd en Jongeren	15
8. Volksgezondheid en milieu	16
8.1. Volksgezondheid	16
8.2. Milieu	16
8.3. Waterbeheer	16
9. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	18
10. Financiering en algemene dekkingsmiddelen	19

Inleiding/voorwoord

Voor u ligt het Coalitieprogramma 2014 – 2018 voor de Gemeente Gulpen-Wittem van de fracties Franssen en CDA. Een programma met als titel Samen bouwen aan Leefbaarheid.

De periode 2014-2018 zal er een met uitdagingen worden. Er komen immers grote veranderingen op onze gemeente af, bijvoorbeeld de decentralisatie in en van het sociale domein, teruglopende inwonersaantallen en beperkte, afnemende financiële middelen. Deze ontwikkelingen moeten door de gemeenteraad, het college en het ambtelijk apparaat met daadkracht, financieel realisme en niet in de laatste plaats nauwgezette aandacht aangepakt worden. Het is volgens ons van belang dat inwoners, ondernemers, buurten, etc. nadrukkelijk betrokken worden in de wijze waarop wij met deze veranderingen omgaan. Het is daarom onze ambitie om middels zelfsturing en burgerparticipatie de schijnbaar aanwezige kloof tussen burgerij en gemeente te verkleinen.

Met voorliggend akkoord willen de fracties Franssen en CDA invulling geven aan hun ambities voor de komende periode met aandacht voor alle ontwikkelingen die op de gemeente Gulpen-Wittem afkomen. Wij zijn van mening dat er een uitgebalanceerd programma ligt, maar benadrukken dat alle bestaande en nieuwe initiatieven moeten worden beoordeeld op financiële impact, haalbaarheid en meerwaarde.

Dit coalitieakkoord is opgebouwd per beleidsthema en per beleidsthema geven wij op hoofdlijnen aan wat onze aandachtspunten voor de periode 2014-2018 zijn. De verdere concretisering van de doelstellingen dient jaarlijks te gebeuren. Hiervoor vallen wij terug op een jaarprogramma en de vaste onderdelen van de Plan & Control Cyclus (kadernota, begroting, etc.).

De fracties Franssen en CDA willen samen met de inwoners, verenigingen, ondernemers, en alle andere betrokkenen bouwen aan de leefbaarheid. De mogelijke afstand hopen wij te verkleinen en alle uitdagingen willen wij gezamenlijk aangaan, in alle openheid en transparantie.

Wij willen daarom "Samen bouwen aan Leefbaarheid".

Gulpen-Wittem, 15 april 2014

1. Algemeen bestuur

Dit hoofdstuk omvat de interne en externe dienstverlening van de gemeentelijke organisatie, voor zover passend binnen de organisatiedoelstellingen en de ondersteuning van het bestuur. Hierbij dient tevens als uitgangspunt: zorg dragen voor bestuurlijke besluitvorming die past binnen het dualisme.

1.1. Dienstverlening

Wij willen onze dienstverlening inrichten dichtbij de klant en op basis van de vraag en behoefte van de klant. Dit gaan wij vorm geven door de inrichting van een Klant Contact Centrum (KCC). De visie hierop is vastgesteld en de verdere uitwerking gaat een plaats krijgen in het op te stellen plan van aanpak. Binnen de visie krijgen digitale dienstverlening en telefonische dienstverlening prioriteit, met aandacht voor persoonlijk contact o.a. door huisbezoek/keukentafelgesprek. We gaan de dienstverlening verbeteren door te werken aan:

- producten, diensten en kanalen;
- processen en besturing;
- systemen en informatie;
- leiderschap en medewerkers.

Onze ambitie is om in het KCC 60% van de vragen over gemeentelijke producten en diensten af te handelen.

Binnen onze acties om de dienstverlening te verbeteren, blijven we zoeken naar mogelijkheden tot vermindering van administratieve lasten voor de burgers en bedrijven. We zien erop toe dat de afhandeltermijnen terdege bewaakt. Primair inzetten op procedure, het systeem en de snelle en effectieve afhandeling van meldingen en klachten .

Voor bedrijven komt er een bedrijvenloket (zie ook onder H4.2, Economie).

Digitale dienstverlening krijgt de komende jaren grote prioriteit. We werken aan herziening van de gemeentelijke website door deze goed toegankelijk, actueel en overzichtelijk mogelijk te maken. De inrichting wordt toegespitst op het digitaal kunnen regelen van zaken met de gemeente.

De resultaten van onze dienstverlening worden bijgehouden door eigen monitoring door een keer per twee jaar deel te nemen aan een Benchmark en door het houden van een klanttevredenheids-onderzoek, waarbij we zij streven naar een algeheel eindcijfer van 7,5. De resultaten hiervan worden vertaald in te treffen maatregelen tot verbetering van de dienstverlening.

1.2. Communicatie / zelfsturing

De gemeente communiceert veelvuldig met haar inwoners via allerlei middelen. De gemeente kiest het communicatiemiddel dat het beste bij de situatie en de zorgvuldigheid past.

Bij het communiceren met en betrekken van de burgers onderscheiden wij daarbij grofweg de volgende vormen (participatieladder), van een passieve tot een actieve rol van burgers:

1. Informatie aan burgers
2. Consultatie van burgers
3. Inspraak voor/door burgers
4. Samenwerking met burgers als medebelanghebbende
5. Samenwerking met burgers als opdrachtgever

De laatste vorm (niveau 5) is hetgeen wij onder zelfsturing verstaan. Het doel is dat over vier jaar in tenminste elk kerkdorp deze vorm van zelfsturing aanwezig is.

Verder krijgt de burger bij concrete projecten van de gemeente een zo actief mogelijke rol, hetgeen aansluit bij niveau 3 en 4. Denk aan wegen, scholen e.d. waarbij de burger een duidelijk belang heeft.

Deze nieuwe aanpak vraagt om een omslag in denken en handelen van de burgers, hun maatschappelijke verbanden en zeker ook van de gemeentelijke organisatie. Het is niet meer alleen consumeren maar je ook beschikbaar stellen om ons verworven niveau van welvaart instant te houden.

De organisatie dient toegerust te worden op deze nieuwe taak.

1.3. Informatiebeveiliging

De gemeente beschikt over en beheert veel informatie, onder andere van en over inwoners. Met deze informatie moet zorgvuldig omgegaan worden. Gemeenten zijn als professionele, meest nabije overheid verantwoordelijk voor het op orde hebben van hun informatieveiligheid. Deze verantwoordelijkheid strekt verder dan de eigen organisatie. Gemeenten hebben er als collectief belang bij dat de gehele gemeentelijke branche informatieveiligheid op orde heeft. Dit zullen en mogen burgers en bedrijven, maar ook de ketenpartners, van gemeenten verwachten. Derhalve hebben wij een informatiebeveiligingsplan, waarin uitvoeringsmaatregelen beschreven worden om de gemeentelijke informatie afdoende te beschermen voor oneigenlijk gebruik en misbruik. Dit wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

De Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten verwerken we integraal in ons nieuwe IB (Informatie Beveiligings)-beleid. Het nieuwe IB-beleid dat begin 2015 gereed zal zijn, sluit aan op de verplichte Digid-audit. Ook levering van vertrouwelijke gegevens aan afnemers (WMO-kantoor e.d.) wordt daarin meegenomen.

1.4. Samenwerking

Er wordt de komende tijd veel gevraagd van gemeenten, nieuwe taken, decentralisaties van rijkstaken, bezuinigingen, maar ook door burgers en maatschappelijke organisaties die mondiger en actiever worden. Er komen niet alleen nieuwe taken naar gemeenten, sommigen moeten (mede onder financiële druk) op een andere manier worden uitgevoerd. Samenwerken met anderen kan hieraan een bijdrage leveren.

Samenwerken is een middel, dient meerwaarde te hebben en bij te dragen aan het bereiken van onze doelen. Daarbij onderscheiden wij:

- samenwerken vanuit onze strategische agenda waarbij wij beleidsinhoudelijk zaken voor elkaar willen krijgen in de regio en samen met onze regiopartners, en;
- samenwerken op het gebied van bedrijfsvoering met als doel het bereiken van grotere efficiency, grotere effectiviteit of verminderen van kwetsbaarheid.

Om onze doelen te bereiken werken we in de volgende samenwerkingsvormen:

1. De gemeente Vaals is onze eerste operationele samenwerkingspartner en bovendien stemmen wij onze beleidsinbreng in de regio Maastricht-Heuvelland met Vaals af.
2. Vervolgens werken wij samen binnen de regio Maastricht-Heuvelland waarbij het in december afgesloten convenant de richtlijn is. De samenwerking met de gemeente Vaals binnen deze regio neemt daarbij een bijzondere plaats in.
3. Wanneer de regio Maastricht-Heuvelland te klein is (bijv. LED, zware jeugdzorg), richten wij ons vervolgens op Zuid-Limburg.

Waar kostenbesparingen gerealiseerd kunnen worden bij een gelijkblijvend dienstverleningsniveau of voor gelijkblijvende kosten een betere dienstverlening zal primair de samenwerking met Maastricht en de andere heuvellandgemeenten opgezocht worden. We denken daarbij met name aan het efficiënter inrichten van de bedrijfsvoering.

De samenwerking met de grensregio is van belang voor leefbaarheid, toerisme&recreatie, arbeidsmarkt&economie. Ook voor specifieke projecten (denk aan wielerbeleid) zoeken we de samenwerking en afstemming met onze buurgemeenten over de grens. De ontwikkelingen in Aken (m.n. RWTH) waar krapte op de woningmarkt aan de orde is, biedt ook kansen voor onze gemeente. In de samenwerking met Vaals hebben wij een ingang om in dit verband gesprekspartner te zijn (bijv. het Grensinformatiepunt). Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie wordt beoordeeld of deze samenwerking van direct nut is voor onze inwoners.

Met de gemeente Maastricht als partner zal de betekenis van Europa voor onze gemeente vergroot worden. Via de Maastrichtse lobby moet dit leiden tot (meer) Europese bijdragen in regionale Heuvellandprojecten.

2. Openbare orde en veiligheid

Dit hoofdstuk omvat het waarborgen van de openbare orde en veiligheid in de gemeente. Bij het vergroten van de sociale veiligheid staan preventief optreden van gemeente en politie én handhaving van wet- en regelgeving voorop. Politie, Brandweer en Rampenbestrijding en Openbare orde en Veiligheid zijn begrippen die binnen dit programma thuishoren.

2.1. Veiligheid

Gulpen-Wittem is objectief een veilige gemeente en dat willen wij graag zo houden. Het subjectieve veiligheidsgevoel willen wij ook vergroten.

Veiligheid is een kerntaak van de gemeente. Om dit vorm te geven is in 2010 het Integraal Veiligheidsplan 2011-2014 (o.a. veiligheidshuis Maastricht, convenant schoolveiligheid, veiligheid bij evenementen, bluswaterbeleid) van de gemeente Gulpen-Wittem vastgesteld. In 2014 zullen de nog niet (geheel) uitgevoerde maatregelen/acties die genoemd staan in het uitvoeringsprogramma gecontinueerd of daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden. In 2015 zal een evaluatie en waar nodig bijstelling van het beleidsplan plaatsvinden.

Wij maken waar mogelijk gerichte afspraken met de politie over de aanpak van kritische punten (de hotspots) in onze gemeente.

Verder draagt de gemeente in samenwerking met burgers (via burgerparticipatie en zelfsturing, zie onder Hoofdstuk 1) en maatschappelijke organisaties zorg voor een veilige inrichting van de openbare ruimte.

Diverse kernen zijn inmiddels voorzien van een AED netwerk. De opzet om dit met vrijwilligers verder uit te bouwen is zeer succesvol en in diverse kernen een voorbeeld van burgerparticipatie. Naar de toekomst toe willen wij dit verder verstevigen en de mogelijkheden bekijken om in samenwerking met het bedrijfsleven en verenigingen in de openbare ruimte voldoende AED toestellen te kunnen aanbieden. Passende opleidingsmogelijkheden voor vrijwilligers zullen in voldoende mate gefaciliteerd worden.

2.2. Handhaving en vergunningverlening

Bij handhaving staat centraal het bevorderen van de leefbaarheid, het veiligheidsgevoel, de uitstraling en het aanzien van de woon- en leefomgeving door een integrale en rechtvaardige handhaving van regelgeving. Bij dit onderdeel gaat het er vooral om om vastgesteld beleid en regels en de prioriteiten op dit gebied uit te voeren.

Belangrijk is om bij het opstellen van beleid en regels steeds te letten op praktische regelgeving die handhaafbaar is. Handhaving wordt uitgevoerd met respect en met gevoel voor de afweging tussen het algemene belang en het belang van het individu.

Wij staan voor het stimuleren van een multidisciplinaire handhavingaanpak bijvoorbeeld met inzet van flexteams.

Bij het verder vormgeven van het vergunningenbeleid houden wij voortdurend aandacht voor het vereenvoudigen, verkorten en sneller doorlopen van de administratieve processen opdat burgers en ondernemers niet onnodig belast worden met extra administratieve werkzaamheden. Dit wordt periodiek geëvalueerd.

Wij hebben specifiek aandacht voor alcohol- en drugsproblematiek. Ons accent daarbij ligt op preventie en voorlichting (zie ook 8.1). Handhaving hiervan geschied binnen de mogelijkheden van de gemeente.

2.3. Politie

Ons beleid op diverse terreinen zal gericht zijn op preventie. Wij hechten aan een politie die zichtbaar en herkenbaar aanwezig is. In overleg met de politie zullen wij zorgen voor een goede bereikbaarheid en aanspreekbaarheid van de politie voor inwoners. De politie dient alert te reageren op hulpvragen vanuit de bevolking. Wij streven naar een buurtaanpak van de politie waarin praten en luisteren met/naar burgers centraal zal staan voor een borging tot het streven

naar een veilige woonomgeving. De politie dient alert te reageren op hulpvragen en signalen vanuit de bevolking. Daarbij hechten wij aan een goed overleg, eenduidige communicatie en gerichte samenwerking.

3. Verkeer en vervoer

Dit hoofdstuk omvat de realisatie van een bereikbaar en verkeersveilig wegennet, de zorg voor bereikbaar openbaar vervoer (op maat) en het parkeren in de dorpskernen.

Zeker bij dit onderwerp is het belangrijk om steeds na te gaan hoe wij de burgers/belanghebbenden kunnen betrekken bij het maken en uitvoeren van de plannen (zie ook H1, Burgerparticipatie).

3.1. Infrastructuur algemeen

Gemeenten zijn als wegbeheerder verantwoordelijk voor de doorstroming van het verkeer, de leefbaarheid langs de lokale wegen en de verkeersveiligheid. Hiervoor is er een gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (2009) vastgesteld. Een specifiek aandachtspunt voor de gemeente Gulpen-Wittem is de omvang en intensiteit van het toeristisch en recreatief verkeer.

Verkeer en infrastructuur zijn onderdelen waarin de afgelopen vier jaar fors geïnvesteerd is. Het is zaak om op de ingezette weg door te gaan.

Als aandachtspunten worden daarbij benoemd:

- blijven inzetten (in overleg met provincie en buurgemeenten) op het op peil houden van infrastructuur (in buitengebied en kernen): wegen, fietspaden, wandelpaden, veldwegen;
- duurzaam veilig wegennet met als specifiek aandachtspunt veilige school-thuisroutes;
- het toegankelijker maken van bushaltes/onbelemmerd gebruik/signaleren van knelpunten van het openbaar vervoer;
- rationeel beheer openbare verlichting conform vastgesteld beleidsplan Openbare verlichting;
- eenduidig en klantvriendelijk parkeersysteem in Gulpen en in de (toeristische) kernen;
- de parkeervoorziening in de kern Gulpen periodiek monitoren (langparkeren versus kortparkeren);
- aandacht voor de mogelijkheid tot parkeren bij wandel- en fietsroutes;
- waar mogelijk beïnvloeden van het verkeersgedrag door specifieke verkeersdeelnemers in het Heuvelland;
- zie verder ook onder Hoofdstuk 4.1. Toerisme.

Verder hoort een gemeentedeekkend en snel internetnetwerk ook bij een goede algemene infrastructuur. Hoge en stabiele internetsnelheden zijn van belang voor de economische ontwikkeling van onze gemeente. Daarnaast levert het kansen op om thuiswerken en thuis studeren te bevorderen. In de toekomst moet ook het verlenen van zorg op afstand (domotica) middels deze netwerken mogelijk zijn.

3.2. Openbaar Vervoer

De ingezette lijn voor het realiseren van goedkoop/gratis openbaar vervoer vinden wij belangrijk voor de dienstverlening aan onze toeristen. Dit willen wij dan ook verder uitbouwen.

De toeristenkaart willen wij ombouwen naar een toeristenpas. Een pas die geldig is voor het openbaar vervoer en de toeristische trekpleisters in Zuid-Limburg.

Daarbij is het belangrijk om voldoende in te zetten op PR voor dit product zodat lokale bedrijven weten wat zij hun gasten dit kunnen aanbieden en zij daar ook daadwerkelijk gebruik van maken. Verder willen wij in samenspraak met buurgemeenten bij de provincie waken voor optimaal openbaar vervoer (voldoende capaciteit, aangepast tarief voor ouderen, jongeren en toeristen en goede informatie).

4. Economische zaken

Dit hoofdstuk omvat het bevorderen van een evenwichtige pluriforme economische structuur en lokale werkgelegenheid. Toerisme, Recreatie en Landbouw vormen hierbij de belangrijkste inkomstenbronnen en zijn op dit moment de peilers van de werkgelegenheid in de gemeente. Het MKB wordt ingezet met het oog op het verbreden van de economische activiteiten. De beroepsbevolking van de gemeente Gulpen-Wittem bestaat voor tweederde deel uit forensen.

4.1. Toerisme en recreatie

Gulpen-Wittem heeft met haar vijf-sterrenlandschap veel te bieden in recreatief en toeristisch opzicht. De typische bouwstijlen van boerderijen, kerken, kappellen en andere landgoederen. De liefelijke dorpen en de vele kastelen, maken onze gemeente extra aantrekkelijk. Toerisme en recreatie is in onze gemeente een grote bron van werkgelegenheid en inkomsten.

Met een sterke toeristisch-recreatieve sector wordt werkgelegenheid behouden, blijft wonen aantrekkelijk, kunnen winkels in de kernen behouden blijven wat ook van belang is voor de leefbaarheid. Hiervan kunnen al onze burgers profiteren.

In 2014 en daarna zal verder worden gewerkt aan het vormgeven en realiseren van de aspiraties welke in de toeristische visie "Gulpen-Wittem: Hart van 't Heuvelland" zijn vastgelegd.

Verder zien wij de volgende speerpunten voor de periode 2014-2018:

- Verbeteren van het overleg met ondernemers op het gebied van toerisme en recreatie.
  - Uitbouwen van het platform om nieuwe vormen van ondernemerschap en samenwerking te ontwikkelen (zie ook H4.2, Ondernemersloket). Daarmee ondersteunen wij ondernemers bij vernieuwing en verbetering van producten en diensten (innovatie t.o.v. het traditionele). Afhankelijk van de uitkomsten van de prioritering van onze ambities zal in de organisatie extra capaciteit en zullen aanvullende financiële middelen hiervoor vrijgemaakt moeten worden;
- Innovatieve initiatieven op het gebied van toerisme&recreatie worden positief benaderd;
- Toeristische ondernemers moeten duurzaam en innovatief kunnen investeren in hun onderneming;
- Behoud afstemming grensoverschrijdende (recreatieve) wielertochten en het voorkomen van overlast voor inwoners (inclusief "herrie"-toerisme);
- Onderzoeken van mogelijkheden om zorg- en verblijfstoerisme te kunnen combineren en te bevorderen;
- Stimuleren van bloeiende bermen langs wegen en fietspaden;
- Instandhouden en verdere uitbouw van infrastructuur voor wandelen en fietsen o.a. door:
  - Uitbreiden fietsknooppuntenroute in de gemeente;
  - Uitbreiden van het netwerk van oplaadpunten voor elektrische fietsen;
  - beter ontsluiten en onderhouden van wandelgebieden ('parkeer en wandel');
  - het onderzoeken van de haalbaarheid op capaciteit, technisch als financieel gebied van de aanleg van zo veel als mogelijk vrijliggende verkeersluwe fietspaden in het buitengebied op verharde en onverharde wegen.
  - bij de Gulperberg streven dat gemotoriseerd verkeer zoveel mogelijk geweerd wordt en dat wandelen/fietsen bevordert wordt (een en ander zoals bedoeld in de Gebiedsvisie);
- Toeristenbelasting niet verhogen, tenzij investeringen in de toeristische infrastructuur dat vereisen. Ter zake is overleg met de toeristische sector essentieel;
- Goede bewegwijzerde ruiters- en menroutes aanleggen (i.s.m. Staatsbosbeheer);
- Intensieve promotie van evenementen door de VVV;
- Stimuleren van nieuwe ontwikkelingen voor interactief vergaren van informatie door toeristen door de VVV.

4.2. Economie

De economische crisis gaat ook aan het bedrijfsleven en de gemeente Gulpen-Wittem niet voorbij. Bedrijven zijn de motor van onze economie. Het bedrijfsleven (bijv. het MKB, de agrarische bedrijven, de recreatieve- en horecabedrijven, de groep ZZP-ers, handel- en bouwbedrijven) draagt bij aan de welvaart van onze gemeente, maar ook aan de werkgelegenheid en duurzaamheid van onze samenleving. Onze gemeente huisvest enkele bedrijven met een bovenlokale uitstraling.

Omdat Gulpen-Wittem centraal gelegen is tussen steden als Maastricht, Heerlen, Sittard-Geleen, Luik en Aken biedt dat mooie kansen op het gebied van economie en werkgelegenheid. De beïnvloedingsruimte van onze gemeente in de economie en de werkgelegenheid is klein. Daarom moet ook voor dit onderdeel de samenwerking plaatsvinden binnen de Euregio.

Het beleid is gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijven, die passen in de positionering van Gulpen-Wittem in het heuvelland. Te denken valt aan bedrijven in de innovatieve technologie en personal care. De vele monumenten en karakteristieke panden in het buitengebied kunnen hiervoor een rol van betekenis spelen. In het bestemmingsplan Buitengebied is met deze ontwikkelingen reeds rekening gehouden (zie H9).

De agrarische bedrijven in onze gemeente zorgen voor het grootste deel voor ons mooie landschap, voor werkgelegenheid, voor een gezonde voedselproductie en voor economische spin-off. Behoud van deze sector is essentieel. Daarom bij het ontwikkelen van nieuw beleid de gevolgen voor de landbouw eerst duidelijk in kaart brengen. We willen de aanspraak op landbouwgrond op lokaal niveau tot een minimum beperken. Bedrijven hebben alleen overlevingskansen als zij zich aan de eisen van deze tijd kunnen aanpassen. Ruimte voor ontwikkeling en innovatie en beperking van vergunningcriteria zijn een must. Flexibiliteit in bestemmingsplannen hoort daarbij. Door de inzet van agrarische bedrijven bij het onderhoud van landschap en natuur en het bieden van mogelijkheden in de verbreding (toerisme, recreatie, zorg, streekproducten, huisverkoop) maken we van ons Zuid-Limburgse platteland een belevenis. Agrarische bedrijven kunnen hun economische positie verbeteren in de sfeer van zgn. verbrede landbouw (verruimen exploitatiemogelijkheden voor de agrarische sector). Wij onderkennen dat deze sector van grote waarde is voor het behoud en het beheer van ons landschap. Kamperen bij de boer vervult daarnaast een belangrijke rol in ons toeristisch aanbod maar ook als versterking van de economische positie van de bedrijven. Hiervoor een zo eenvoudig mogelijke regeling met weinig administratieve processen. Essentieel voor de landbouw is een goede ontsluiting van bedrijven en percelen, het geen een van de ontwerpen is van het periodiek overleg met de sector.

Er wordt met verschillende partners gekeken hoe we leegstand kunnen minimaliseren. Vitalisering van de kern Gulpen is gezien de bovenlokale functie daarbij een speciaal aandachtspunt waarbij we in samenspraak met de provincie en winkeliers willen nagaan wat de mogelijkheden zijn.

Wij staan positief tegenover de deelname aan LED2020, Kennis-as Limburg en Regiobranding. Positieve steun, betekent geen onvoorwaardelijke steun. De meerwaarde voor de heuvellandgemeenten dient duidelijk te worden aangetoond en gekoppeld te worden aan positieve prikkels om inwoners uit Gulpen-Wittem voldoende kans op werkgelegenheid te geven.

De ontwikkelingen rond de gemeenschappelijke sociale dienst Pentasz baren ons zorgen. Met het mogelijk samenvoegen van deze dienst met de diensten van Maastricht en Valkenburg dreigt Pentasz uit de kern Gulpen te verdwijnen. Enerzijds is dat een verlies voor de bovenlokale functie van de kern Gulpen voor de regio en het verdwijnen van een laagdrempelige voorziening voor de inwoners van onze gemeente anderzijds komt een deel van het gemeentehuis leeg te staan en zullen wij de (huur-)vergoedingen missen. Wij zullen deze ontwikkelingen kritisch blijven volgen en ons inspannen om een vergelijkbare voorziening voor deze doelgroep (bijv. een servicepunt) in onze gemeente te handhaven.

Als speerpunten noemen wij verder:

- Werkgelegenheid voor jongeren stimuleren met kleine projecten zoals inzet traineeships;
- Groei van werkgelegenheid (zowel voor 45+ als jong of gehandicapt) door goede faciliteiten voor startende ondernemers (goed inzetten al beschikbare faciliteiten) en voor het ondernemerschap in het algemeen;
- Blijven inzetten op social return bij gemeentelijke opdrachten;
- Bij inkoop en aanbesteding aandacht houden voor het lokale midden- en kleinbedrijf;
- Inzetten op creëren van kleinschalige voorzieningen voor mensen met een beperking;
- Evenementen en cultuur zijn van belang voor toerisme en economie. Derhalve willen wij deze faciliteren onder de voorwaarde dat dit past binnen de beschikbare financiële kaders (zie ook H6.2);
- Het instellen van een Ondernemersloket (zie ook 1.1. dienstverlening en 4.1. toerisme) dat open staat voor vragen, opmerkingen en initiatieven van de ondernemer, helder communiceert wat mogelijk en onmogelijk is, duidelijk verwijst naar derden, de ondernemer actief opzoekt, de ondernemers onderling verbindt (netwerkbijeenkomsten en workshops) en dat het principe hanteert van 'ja, mits ...'. Dit loket heeft een faciliterende en stimulerende rol voor ondernemers door middel van bijv. het organiseren van netwerkbijeenkomsten, workshops etc. en het

promoten van zelfsturing. Het is een informatieplatform van en voor bedrijven en gericht op kennisdeling. Afhankelijk van de uitkomsten van de prioritering van onze ambities zal in de organisatie extra capaciteit en zullen aanvullende financiële middelen hiervoor vrijgemaakt moeten worden.

- het creëren van een goede oplossing voor de leegkomende schoollokalen van Sophianum in Nijswiller bijv. door invulling van een particulier initiatief als het Agro Leisure Park ALP, zie Hoofdstuk 5.2).

Gezien de synergievoordelen dient aandacht te zijn voor een goede verbinding van cultuur, natuur, onderwijs, ondernemerschap, werkgelegenheid en toerisme.

5. Onderwijs

Bij het Hoofdstuk onderwijs staat centraal het aanbieden van kwalitatief goed onderwijs met een regionaal belang en op allerlei niveaus en voor allerlei doelgroepen met oog voor een adequate aansluiting op de vraag vanuit de markt. Dit betekent betrokkenheid zowel bij het regulier basis- en voortgezet onderwijs als bij het speciaal onderwijs. Wij betreuren het dat de maatschappelijke stages als verplicht onderdeel van onderwijs vervallen. Wij willen graag in samenspraak met het basis en voortgezet onderwijs en het maatschappelijk middenveld zoeken naar mogelijkheden voor "sociale stages", om jongeren intensiever te betrekken bij de gemeenschap. Zo willen we samen werken met jongeren aan onze leefbaarheid.

5.1. Basisonderwijs

In de gemeente Gulpen-Wittem zijn negen basisscholen gehuisvest (incl. de speciale school voor het basisonderwijs.). Het bevoegd gezag van acht basisscholen ligt bij het schoolbestuur INNOVO en een basisschool bij de Stichting Kom Leren.

Demografische ontwikkelingen, wijzigingen in de wetgeving, rijksbezuinigingen en kwaliteit van het onderwijs zijn aanleiding voor de schoolbesturen om in overleg met de gemeente een toekomstvisie vast te stellen voor de periode tot 2020. Dit concept rapport strategische huisvestingsvisie Gulpen-Wittem 2020 is in voorbereiding. Onderdeel van het rapport is een financiële paragraaf. Wij verwachten dat voor het basisonderwijs ten behoeve van herhuisvesting in de periode van 2014 tot 2020 een forse financiële investering noodzakelijk is. De benodigde middelen zijn nog niet in het gemeentelijk investeringsprogramma (meerjarenbegroting) opgenomen.

Voor de toekomst van het basisonderwijs zetten wij in op:

- kwalitatief hoogwaardig onderwijs – op gezonde financiële basis – in nabijheid van gezinnen;
- waar mogelijk openhouden van kleine scholen. Faciliteren van ouders in het meedenken hierover (middels burgerparticipatie/zelfsturing) mede vanuit leefbaarheid;
- goede, veilige en multifunctionele schoolgebouwen (in overleg met ouders);
- stimuleren van schoolbesturen in het rekening houden met efficiënt (multifunctioneel) gebruik van schoolgebouwen en de leefbaarheid in kernen (spreiding van huisvesting over de gemeente).

5.2. Voortgezet onderwijs

In de gemeente Gulpen-Wittem zijn twee locaties gehuisvest ten behoeve van het voortgezet onderwijs. Het bevoegd gezag van de twee locaties ligt bij het schoolbestuur LVO.

Het schoolbestuur LVO is voornemens om op termijn te komen tot één unilocatie voor het voortgezet onderwijs in de kern Gulpen met behoud van het huidige onderwijsaanbod in de regio. Het schoolbestuur is voornemens de unilocatie te realiseren bij de locatie van het Sophianum te Gulpen. Het schoolbestuur en de gemeente zijn hierover reeds geruime tijd met elkaar in overleg. Aandachtspunt hierbij is tevens een goede invulling voor de achterblijvende (leegstaande) schoolgebouwen in Nijswiller. Wij stimuleren in dat kader de ontwikkelingen met Agroproductie & Leisure Parc (ALP, zie ook Hoofdstuk 6.3).

In 2013 is een rapport opgesteld waarbij zowel het programma van eisen en de uitgangspunten van het schoolbestuur als van de gemeente zijn opgenomen. Dit heeft geresulteerd in een aantal scenario's. Bij de beschreven scenario's is een financiële paragraaf gevoegd. Uit de financiële paragraaf blijkt dat de gemeente in komende periode van 2014 tot 2020 rekening moet houden met een aanzienlijke financiële inspanning. De hoogte van de investering is mede afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt. Met uit deze keuze voorvloeiende investeringen is in de gemeentelijke begroting nog geen rekening gehouden.

6. Cultuur en recreatie

Dit hoofdstuk omvat het initiëren en (waar nodig) instandhouden van voorzieningen op de gebieden toerisme, kunst, cultuur, sport, bibliotheekwerk, speelvoorzieningen en het onderhoud van het openbaar groen, landschap en de natuur.

6.1. Natuur en landschap

Onze gemeente onderscheidt zich door het 5 sterren landschap. Zowel vanuit toeristisch-recreatief alsook economisch (landbouw) oogpunt. Wij koesteren de natuur en ons landschap. Wij onderkennen dat ontwikkelingen op diverse terreinen op gespannen voet staan met het behoud van ons kostbaar goed. Er zal met aandacht en grote zorgvuldigheid gewaakt worden voor de kwaliteit van ons landschap. In het buitengebied streven wij naar een goede harmonie waarbij plaats is voor agrariërs, inwoners en bezoekers/recreanten. Wij zetten in op het behoud en verbeteren van de ecologische hoofdstructuur (EHS).

Wij zijn en blijven voorstander van ontwikkelings- en innovatiemogelijkheden voor de agrarische bedrijven. Deze ondernemerstak is van eminent belang voor het instandhouden van onze natuur en landschap. Het ruimtelijk ordeningsbeleid zal voldoende flexibiliteit moeten bevatten om de landbouwsector deze ontwikkelingsruimte te geven (zie ook H9. Ruimtelijke Ordening). Wij noemen als voorbeelden het bieden van mogelijkheden voor agrarische bedrijven bij het onderhoud van landschap en natuur en in het verbreden van activiteiten (toerisme, zorg, streekproducten e.d.). Bij het aanpassen van RO-beleid zal waar van toepassing in kaart gebracht worden wat de gevolgen voor de landbouwsector zijn.

Het natuurlijk bosbeheer is gericht op het toegankelijk houden van het bos voor wandelaar, fietser en ruiter. Het gemotoriseerd verkeer zal geweerd worden. Wij zorgen voor schone straten en wegen.

Met het project herstel Oude Geularm wordt de loop van dat gedeelte van de Geul teruggebracht in de oude bedding. Met datzelfde project wordt tevens het terrein van Bogers gesaneerd en de vijver terplaatse heringericht. Vanuit landschappelijk oogpunt een heel belangrijk project temeer daar deze plek de entree van de kern Gulpen is.

Met dierenorganisaties zal gezocht worden naar mogelijkheden voor het bevorderen van het algemeen dierenwelzijn. Wij evalueren het bestaande hondenbeleid (aanlijnplicht).

6.2. Sport en Cultuur

In zijn algemeenheid geldt dat sport, kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk moet zijn en zo mogelijk binnen alle kernen wordt aangeboden. In het bijzonder met oog voor kinderen uit gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

Wij stimuleren de kunst- en cultuureducatie, de amateurkunst en de volkscultuur (behoud van tradities) en ondersteunen de laagdrempelige cultuurmanifestaties. Waar mogelijk en passend stimuleren wij het aanbrenge van kunst in de openbare ruimte. Bij de aanpak van civieltechnische werken zal deze aanpak nadrukkelijk beoordeeld worden.

Ten aanzien van kunst geldt wel dat wij gezien de financiële krapte een terughoudend en sober beleid volgen.

Wij zorgen voor de instandhouding van het cultuurhistorisch erfgoed. Hiervoor onderzoeken wij mede de mogelijkheden om een aanjaagfunctie te vervullen voor het verwerven van (hogere) provinciale subsidies voor het realiseren van renovaties/grote restauraties van rijksmonumenten.

Door de demografische ontwikkeling en de ontgroening in de kernen is sprake van teruglopende ledenaantallen bij verenigingen. Uitgangspunt is en blijft de zelfredzaamheid van verenigingen. Via het verenigingsloket zullen wij hen ondersteunen bij het zoeken naar oplossingen met als doel het veiligstellen van het voortbestaan van die verenigingen. Wij kunnen verenigingen helpen bij het omvormen en aanpassen van besturen en structuren aan de huidige leefstijl van de burgers.

6.3. Accommodatiebeleid

Ons accommodatiebeleid is gericht op multifunctioneel gebruik van accommodaties. Het uitgangspunt daarbij is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Gemeente, scholen, bedrijven, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties moeten hiervoor de handen ineen slaan. Accommodatiebeleid is gericht op het samen kunnen beleven van sport, kunst en cultuur door jong en oud. In principe is in iedere kern een gemeenschapsvoorziening op maat onder exploitatie van burgers zelf (burgerparticipatie, zelfsturing bijv. met inzet van vrijwilligers). Specifiek aandachtspunt op dit gebied voor de komende periode is het vinden van een oplossing voor de gemeenschapsaccommodatie (voor grote evenementen) voor de kern Gulpen, de Timpaan. Belangrijke voorwaarde daarbij is het draagvlak voor de instandhouding en exploitatie bij de verenigingen, analoog aan het beleid in de andere kernen.

Aandachtspunt bij de verplaatsing van Sophianum Nijswiller (zie ook H5.2 Voortgezet Onderwijs) naar de kern Gulpen is een goede invulling voor de achterblijvende schoolgebouwen (wij stimuleren de ontwikkelingen met ALP) en het behouden van een vorm van een gemeenschapsvoorziening voor de inwoners en verenigingen in Nijswiller gezien het belang daarvan voor de leefbaarheid van de kern Nijswiller. Inwoners en verenigingen van de kern Nijswiller dienen nadrukkelijk betrokken te worden bij deze ontwikkelingen en mogelijke herbestemming.

Bibliotheekwerk is een aandachtspunt waarbij wij inzetten op samenwerking binnen het bibliotheekwezen.

7. Sociale voorzieningen en maatschappelijke ontwikkelingen

Het welzijnsbeleid is gericht op het inrichten van duurzaam leefbare kernen op basis van volwaardige participatie van alle inwoners in relatie tot een krachtige sociale infrastructuur. De sociale infrastructuur wordt in samenhang met andere beleidssectoren onderhouden door doelgroepenbeleid (ouderen, jongeren, allochtonen etc.), beleid ten aanzien van deelsectoren (zorg, cultuur e.d.) en voorzieningenbeleid per kern. Binding van burgers bewerkstelligen wij door middel van een gericht welzijnsbeleid (bevorderen van participatie en instandhouden en verbeteren sociale kwaliteit).

7.1. Drie decentralisaties

Vanaf 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor omvangrijke nieuwe taken en taakstellingen in het Sociale Domein. De rijksoverheid decentraliseert taken naar de gemeenten. Dit krijgt vorm via een drietal nieuwe wetten: de Jeugdwet, de Wmo 2015 en de Participatiewet. Bij die decentralisatie krijgen gemeenten ook extra financiële middelen van het rijk, na aftrek van een zeer forse bezuiniging. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de commissie van Geel zullen als handvatten gebruikt worden om verder te werken aan de decentralisaties in het sociaal domein.

Een van de belangrijkste redenen om te decentraliseren is dat gemeenten meer dan de landelijke overheid in staat zijn om de gegroeide verkokering en versnippering van de verzorgingsstaat tegen te gaan. Een goede uitvoering van deze taken vereist samenwerking met (buur)gemeenten. Daarbij kunnen er dwarsverbanden gelegd worden tussen de uitvoering door sociale diensten en de nieuwe taken op het gebied van de het sociale domein.

Voor het bewaken van de voortgang zal het proces periodiek gemeten en indien nodig bijgestuurd worden ("plan-do-check-act"-principe). Zo trachten wij voldoende waarborgen in te bouwen voor het op peil houden van de kwaliteit van de zorg.

Uitgangspunt voor ons is het bevorderen van de zelfredzaamheid van de burger. Mensen dienen zo lang mogelijk de regie over het eigen leven te hebben. Wij zetten in op preventie, een vroegtijdige signalering en het wegnemen van belemmeringen. Wij stimuleren het lang zelfstandig thuis wonen (het huisvestingsbeleid zal ook daarop ingericht worden) en het functioneren in de samenleving. Wij gaan voor het inzetten van sociale teams, die zorgen voor een integrale aanpak gericht op de behoefte van de zorgvrager.

Wij zullen maatregelen faciliteren om vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen en te waarderen. Dat kan via de vrijwilligerscentrale, door het afsluiten van collectieve verzekeringen, gerichte opleidingen voor vrijwilligers, subsidiebeleid en faciliteren van scholieren om als vrijwilliger maatschappelijke stages te doorlopen.

Ook denken wij aan het opstarten van het project Burgers helpen Burgers (naar het voorbeeld van het concept "Riedlingen"). Doelgroepen worden adequaat benaderd zodat sociale, culturele en sportieve activiteiten voor kinderen van minima toegankelijk blijven.

Uit oogpunt van een effectief en efficiënt inzetten van middelen is het noodzakelijk dat wij waken voor overbehandeling en bureaucratie. Wij zullen scherp onderhandelen met zorgaanbieders. Ook zullen wij voldoende kansen bieden voor de kleine(re) zorgaanbieders. Voor professionele instellingen geldt dat zij dienen in te zetten op kleinschalige innovatie projecten, zo laag mogelijke overhead en geen overschrijding van de Balkenendenorm.

Wij zetten in op instrumenten als re-integratietrajecten en het inrichten en beschikbaar stellen van beschutte werkplekken, die de mogelijkheid tot participatie in het maatschappelijk leven bevorderen en mede gericht op uitstroom naar de reguliere arbeidsmarkt. Voor dat doel moeten gemeente, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties nauw samenwerken. Wij kiezen voor een efficiënte organisatievorm voor beschermd werken.

In dat kader is het initiëren van zo veel mogelijk kleinschalige initiatieven van onderop (bijv. de klussendienst, strijkservice, boodschappendienst, de zorgboerderij enz.) van belang.

Ook zorgen wij voor servicepunten voor vragen in iedere kern mits dat financieel haalbaar is.

Binnen de gemeente moeten er voorzieningen zijn voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen wonen. Voor alles geldt een goede en doelgerichte communicatie.

In het belang van ons sociale voorzieningenbeleid zullen wij er op toezien dat geen misbruik gemaakt wordt van deze voorzieningen. Bij fraude met bijvoorbeeld uitkeringen zal strikt gehandhaafd worden.

7.2. Ouderen

Wij scheppen de voorwaarden dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en betrokken kunnen blijven bij hun omgeving en het maatschappelijk leven. Daaraan gekoppeld kiezen wij voor een integrale aanpak, die gericht is op het voorkomen van de groeiende vereenzaming van de oudere medemens.

Om dat de bereiken gaan wij voor de volgende voorzieningen en maatregelen:

- Met daadkracht inzetten op het "nieuwe wonen" waarbij bij inbreiding of leegstand van o.a. boerderijen, openbare gebouwen of kleine kloosters een andere bestemming moeten krijgen waarin ouderen, jongeren en zorgbehoeftigen een plek kunnen vinden om met respect samen te wonen;
- Goed openbaar vervoer i.v.m. mobiliteit;
- Winkels en zorgvoorzieningen in de buurt;
- Ouderen betrokken houden bij de samenleving door bv. vrijwilligerswerk;
- Projecten voor ouderen zoals het huiskamerproject;
- (Meer) bewegen voor ouderen.

7.3. Jeugd en Jongeren

Wij zien een vertrek van de jeugd uit de kernen naar de grotere steden. De redenen hiervoor zijn divers. Onze gemeente dient aantrekkelijker gemaakt te worden voor de jeugd om er te blijven wonen. Voor de leefbaarheid van de kernen is dat van groot belang. De betrokkenheid van de jeugd bij de samenleving moet meer gestimuleerd worden. Voorop staat het gezond opgroeien en het werken aan de binding met hun dorp en hun omgeving.

Wij zien de volgende voorwaardenscheppende maatregelen om dat te kunnen bewerkstelligen:

- Mogelijkheden onderzoeken en ontplooien in samenwerking met school en verenigingen;
- Samen met jongerenorganisatie zoeken naar oplossing voor jongerenontmoetingsplekken (bv in nu leegstaande ruimtes, passend binnen ons algemene accommodatiebeleid);
- Bevorderen van deelname van jongeren aan het verenigingsleven;
- Inzetten op werkgelegenheid en arbeidsplaatsen voor jongeren;
- Handhaven van de subsidieregeling voor jeugd binnen verenigingen;
- Voortzetten bestaand speelruimtebeleid.

Als verlengstuk van de vernieuwde jeugdzorg worden professionele taken opgepakt via de Maastricht Heuvelland samenwerking met waar nodig een lokaal accent.

Ook de rol van vrijwilligers in dit werkveld is essentieel. De waardering van deze inzet verdient aandacht bijvoorbeeld via het instellen van een jaarlijkse "heldenprijs".

8. Volksgezondheid en milieu

Dit hoofdstuk omvat zorg voor volksgezondheid, de riolering, het milieu en het waterbeheer.

8.1. Volksgezondheid

Door gezondheidsproblemen te voorkomen bespaart de samenleving op dure zorg. Preventie en gedragsverandering vragen om een lange adem. Wij willen onze integrale preventieve aanpak de komende jaren voortzetten.

De nota Volksgezondheidsbeleid is vastgesteld. Daarin is het lokaal gezondheidbeleid voor Gulpen-Wittem beschreven voor de periode van 2012 t/m 2015. Deze nota is de basis voor het kiezen van producten, die ingekocht worden bij de GGD.

Naast de regionale nota Gezondheidszorg wordt er jaarlijks een uitvoeringsplan voor Gulpen-Wittem opgesteld. Dit plan heeft dus een lokaal karakter en benoemt een aantal actiepunten per jaar.

Naast het algemene bestaande gezondheidbeleid richten wij ons de komende periode op de jongeren. Met het oog op de gezondheid van onze jeugd stellen wij voor om vooral in te zetten op preventieve maatregelen en voorlichting met betrekking tot drugs, alcohol, pesten, bewegen e.d. Er worden gericht projecten opgestart ter voorkoming van overgewicht, overmatig alcoholgebruik en drugsgebruik. De school, de ouders, de verenigingen en professionele instellingen worden hier nauw bij betrokken. Zoals in het vorige hoofdstuk opgenomen staan wij voor een professionele jeugdzorg als opvang in het geval zich er problemen met jongeren voordoen. Dit wordt opgepakt in de samenwerking van Maastricht Heuvelland.

8.2. Milieu

Op het gebied van het bevorderen van een duurzaam milieu zien wij een belangrijke rol voor ons weggelegd. Het nationaal en provinciaal milieubeleid is in 2013 vertaald naar een lokale milieubeleidsvisie, die verankerd is in een vastgestelde milieubeleidsplan.

Als hoofddoelstellingen voor dit milieubeleidsplan gelden:

- het zorg dragen voor en het behoud van een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving;
- het streven naar een zo hoog mogelijke bescherming van de verschillende onderdelen van het milieu;
- het voorkomen, beperken of ongedaan maken van gevolgen van menselijke activiteiten die het milieu verontreinigen, aantasten of uitputten;
- het behouden van de bijzondere milieukwaliteit in de gebieden waar deze aanwezig zijn.

Naast het milieubeleidsplan heeft de gemeente ook een klimaatbeleidsplan en bijbehorend uitvoeringsplan vastgesteld in 2012. De komende jaren zullen projecten worden opgestart in het kader van het uitvoeringsplan.

Duurzaamheid staat centraal in ons milieubeleid en onze milieutaken ter voorkoming van milieuschade. Burgers worden gestimuleerd om actief met duurzaamheid aan de slag te blijven.

Wij denken daarbij aan:

- het bewustmaken van het gebruik van duurzame energie in plaats van vervuilende (fossiele) brandstoffen;
- gebruik van duurzame materialen bij het (ver)bouwen van woningen;
- het bevorderen van het scheiden van afvalstromen. Het hoogste totale milieurendement is leidraad bij keuze van inzameling en verwerking van afval;
- bij wegconstructies bekijken van de mogelijkheid van het aanbrenge van "verlichting op aanvraag" bijv. met behulp van sensoren. Randvoorwaarde hierbij is dat er voldoende straatverlichting is, zonder dat deze de habitat verstoort binnen en buiten onze dorpskernen.

8.3. Waterbeheer

Water zal in de komende jaren van toenemend belang zijn bij ruimtelijke ordening. Door klimaatverandering en demografische en economische groei nemen watergerelateerde risico's voor burgers en bedrijfsleven toe.

Het gemeentelijk rioleringsplan, het zgn. Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP+) is voor de periode 2008 – 2015 vastgesteld. In dit plan worden maatregelen opgenomen in het kader van het

afvoeren van afvalwater, regenwater, grondwater en oppervlaktewater. In het na deze periode op te stellen nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan gaan wij nader in op het scheiden van waterafvoer via het afkoppelen van regenwater en het voorkomen van het overstorten van rioolwater op niet gemeentelijke voorzieningen en openbare waterlossingen.

9. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Ruimtelijke Ordening omvat de inrichting van het grondgebied van de gemeente Gulpen-Wittem. Volkshuisvesting is gericht op het voorzien in de woningbehoefte van de burgers.

Ons ruimtelijk orderingsbeleid wordt ingegeven door een actief kernenbeleid. Wij richten ons op het voorkomen van leegstand en op het herbestemmen van bestaande panden (huur- en kangoeroewoningen). Er zijn geen grootschalige nieuwbouwplannen nodig. Wel geven we ruimte voor maatwerk bij vervanging of nieuwbouw binnen de kernen. Duurzaamheid is daarbij een aandachtspunt. Uitbreiding van het woningaanbod is wat ons betreft alleen aan de orde als inbreiding, vernieuwing en renovatie geen alternatief zijn.

Door de provincie in samenwerking met de gemeenten is een Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) in voorbereiding. Wij zullen dit proces kritisch volgen en via inspraakmogelijkheden en met ambtelijke inzet onze belangen behartigen en onze doelstellingen daarin een plaats geven.

Kernen, wijken, buurten en wegen moeten schoon zijn, met voldoende groen en in harmonie met landschappelijke omgeving. Bewoners worden ondersteund bij het onderhoud van de openbare ruimte (burgerparticipatie en zelfsturing).

Concrete maatregelen:

- inspelen op de woningbehoefte bijvoorbeeld door vergrijzing, ontgroening en de vraag van kleine huishoudens. Op de schaal van Zuid-Limburg vindt in het kader van de regionale woonvisie een woningbehoefteonderzoek plaats. Ook is in onze gemeente een onderzoek naar de sociale woningbehoefte gestart. De resultaten van beide onderzoeken kunnen nieuwe inzichten opleveren. Wij wachten deze met belangstelling af om vervolgens te kunnen beoordelen of een algemeen lokaal woningbehoefteonderzoek noodzakelijk is;
- het zorgen voor meer differentiatie in woningen. Denk ook aan de kleine huishoudens (hiermee zal rekening gehouden worden bij vervangende bouw of beperkte nieuwbouw), huurwoningen en levensloopbestendige woningen;
- ervoor zorgen dat jongeren zich in de gemeente kunnen vestigen bijv. door het maken van dwingende afspraken met de woningcorporaties (stimuleren van starterwoningen en het voortzetten van de Starterregeling);
- als laatste optie, na inbreiding of renovatie, nieuwbouw maar dan wel duurzaam;
- voor het behoud van monumentale en karakteristieke gebouwen inzetten van deskundige bouwambtenaren en deskundig advies inwinnen bij subsidiestromen;
- wij verwijzen ook naar de hoofdstukken 4 (toerisme) en 6 (natuur en landschap).

10. Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Dit hoofdstuk omvat het ontwikkelen van evenwichtig financieel beleid gericht op het versterken van de financiële positie van de gemeente, beheer van de gemeentelijke kapitaalgoederen en een beheerste ontwikkeling van de lokale lasten.

Ons akkoord staat in het teken van het financieel realisme. Uit de voorzet om te komen tot een bezuinigingsplan blijkt dat meer nog dan voorheen het accent van financieel beleid moet verschuiven naar een strikte budgetdiscipline. De financiën staan zwaar onder druk en met onze visie op budgetdiscipline geven wij invulling aan het beginsel van de minste pijn. Ondanks dat wij forse kortingen op ons af zien komen op het gemeentefonds en kortingen op het rijksbudget op het gebied van taken, die vallen binnen het sociaal domein, hebben wij de primaire verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat het gemeentelijk financieel huishoudboekje in structureel opzicht in evenwicht is en blijft. De in de voorgaande programma's verwoorde ambities worden aan dit principe punt getoetst.

Voor het inzetten van beperkte beschikbare middelen geven wij een prioritaire volgorde aan: leven, wonen, inrichten, onderhouden, reserveren onderhoud, sparen voor extra's en extra's zelf. Wij zetten in op soberheid, geen ambitieuze projecten en zoveel mogelijk in eigen huis of via samenwerking doen. Wij staan voor een goed risicomanagement. Risico's worden vermeden.

De overheveling van taken in het sociaal domein door het rijk aan gemeenten vindt plaats met substantiële kortingen. Deze kortingen zullen opgevangen moeten worden in deze sector. Het is ons uitgangspunt dat de nieuwe taken uitgevoerd moeten worden binnen de financiële kaders zoals deze door het rijk aan ons beschikbaar worden gesteld.

Voor een solide financieel beleid zullen structurele uitgaven gedekt worden uit structurele inkomsten. Tekorten worden niet naar toekomst door geschoven. Om taken goed en efficiënter te kunnen uitvoeren zal de samenwerking opgezocht worden. In dat kader is het van belang dat wij inzetten op een compact en efficiënt bestuursapparaat dat zuinig omgaat met inkoop van externe expertise. Wij onderschrijven dan ook de visie op de organisatie, zoals verwoord door het directieteam en het college. Een uitvloeisel van deze visie is o.a. het opnieuw inrichten van de organisatie en verdelen van taken en activiteiten. Voor deze aanpak is gekozen voor het systeem van de Strategische Personeelsplanning (SPP). Het doel van SPP is om in de toekomst te kunnen beschikken over de juiste medewerkers met de juiste kwaliteiten op de juiste plekken, gebaseerd op de in 2013 vastgestelde visie op de organisatie van de gemeente Gulpen-Wittem en het uitgangspunt van het zelfstandig voortbestaan. Het SPP geeft zicht op de toekomstige formatieontwikkeling. Met dat inzicht wordt de eigen verantwoordelijkheid en mobiliteit van medewerk(st)ers gestimuleerd.

In de reguliere planning- en controlcyclus zullen wij het verloop van de Reserves en Voorzieningen planmatig bijhouden en met regelmaat toetsen aan daartoe geformuleerde beleid.